

„ВОПРОСЫ ЛИТЕРАТУРЫ“ ПРИКАНВА КЪМ ТВОРЧЕСКИ РАЗГОВОРИ

Славна горкиевска традиция е да се призовават художниците на словото към колективни дела: към откровени разговори и дискусии, към разгърнати обсъждания на най-актуалните проблеми на съвременността, към различни почини за творческо стимулиране на литературата, изкуството и културата. Половин век тези традиции активно се доразвиват на нов етап от съвременните творчески съюзи, институти, редакции и културни организации на съветските писатели, художници, учени и културни дейатели. Нов ярък документ на тези живи традиции и на подчертаното желание за съвместни инициативи е и книжка 12 — 1965 на „Вопросы литературы“ орган на Съюза на писателите в СССР и на Института за световна литература „А. М. Горки“ при Академията на науките в СССР.

Инициативата на редколегията да посвети цял отделен брой на списанието на литературите на социалистическите страни в Европа е не само похвална и навременна, но и твърде симптоматична за наредите съвременни условия, при които европейските писатели от социалистическите страни трябва да разгръщат своите творчески усилия...

Публикуваните статии, посветени на съвременността, изказванията в творческата анкета, литературно-критическите статии и отзиви в рубриките „Преглед“ и „Накратко за книгите“, както и отговорите на главните редактори на чуждестранните литературоведчески списания в рубриката „Литературен живот“ засягат най-острите и животрепущите въпроси на поезията, художествената проза, романа, новелистиката, документалните жанрове, литературната критика на социалистическия реализъм. Набелязани са опорните пунктове в развитието на съвременните литератури на България, Унгария, Германската демократична република, Полша, Румъния, Светския съюз, Чехословакия и Югославия, изтъкнати са сродните и специ-

фичните им особености, както и най-характерните им тенденции.

Почти всички автори, участвували в този своеобразен „задочен“ разговор, отбелязват, че огромното социалистическо преобразование на живота събужда небивал разцвет на културата, изкуството и литературата и в осемте социалистически страни, където се изгражда един коренно нов бит, нова етика, нови взаимоотношения между хората... Поети и белетристи, теоретици и критици са единомисленици, че литературата е призвана да съдействува активно за възпитанието на свободния човек, да изгражда у него хармонично развитата и търсеца личност, да активизира стремежите му към прогрес и хуманизъм, към мир и социализъм. В много от изказванията се подчертава жизнената необходимост от потъсно сътрудничество, от всестрани творчески контакти и обмяна на опит, от социалистическа дружба и единство между нашите народи и братски литератури.

И в своята „покана за разговор“ главният редактор на „Вопросы литературы“ — Виталий Озеров — възторжено пледира за съвместни срещи и дискусии, за колективни сборници и алманаси, за творчески конгреси и конференции, за периодични симпозиуми и взаимни информации по текущи проблеми, за теоретични семинари и обсъждания, за да се поддържа един „постоянен, съдържателен и плодотворен творчески“ разговор... Нашата обща грижа се състои в това, подчертава Озеров, — творчески да развиваме марксистко-ленинската естетика, разобличавайки буржоазните теории за чисто изкуство, стремежите на ревизионистите да компрометират политическата насоченост на художественото творчество, опитите на догматиците да отхвърлят художествената специфика.

„Разговорът“ се подема от изтъкнати писатели, теоретици и критици на поместните страни. Що се касае до проблемите

на родната ни литература и литературознание то те се засягат в статията на Ефрем Каранфилов за съвременната българска поезия; в изказванията на Илия Волен, Младен Исаев и Валери Петров, които споделят свои становища по най-характерните и плодотворни тенденции в съвременната ни литература; в рецензиите на В. Злиднев за книгата на Ив. Цветков — „Максим Горки и българската литература“, на Кръстьо Генов за фундаменталния труд на академик Михаил Арнаудов — „Психология на литературното творчество.“ Второ поправено и допълнено издание и на Н. Фортунатов за изследването на Евдокия Метева — „Към въпроса за изграждането на художествения образ у Л. Н. Толстой. Наташа Ростова. Живен материал и литературен тип.“

В рубриката „Разказват главните редактори на чуждестранните списания“ Пантелей Зарев разкрива в главни линии плана на „Литературна мисъл“ за 1966 година и между другото изтъква: „Важна задача, неведнъж занимавала редакцията на списанието, е била и си остава — да се установят връзки с литературоведите и литературните органи на Съветския съюз, на другите социалистически страни и на Запада. През тази година списанието ще положи всички усилия да разшири вече установените връзки, като например тези с „Вопросы литературы“, и да положи началото на нови.“ Нека се надяваме, че след радужно приетата покана ще последват делови взаимоотношения и контакти.

Хр. Й.

ИЗ ОТЧЕТНИЯ ДОКЛАД НА ИНСТИТУТА ЗА ЛИТЕРАТУРА ЗА РАБОТАТА МУ ПРЕЗ 1965 г.

През последните години в развитието на литературознанието у нас се забелязва значителен напредък. Появи се стремеж към създаване на обобщаващи трудове, в които се разглеждат и разработват проблеми на българската литература от общонационално значение (История на българската литература, Пано라마 на българската литература, развитие на българската литература критика, отделни периоди на старата ни литература и др.). Значително се засилиха монографичните изследвания за отделни писатели и литературни направления. Вниманието на литературоведите се насочва към съществени проблемни въпроси на художествеността и стила, на образа и структурата на художествената творба, на проблемите на жанровете. Заедно с това налице е едно обогатяване и разширяване на конкретната тематика на научните изследвания, разширява се теоретическата база, развива се широк обмен на мнения върху основата на марксистко-ленинската методология. От друга страна, се забелязва актуализиране на литературните проблеми с оглед изискванията на нашата съвременност.

Тези характерни особености намериха отражение и в научно-изследователския план на института за 1965 г. В него се очерта по-ярко значението на колективните проблеми и на планоността.

Колективните проблеми обединяват усилията на научните сътрудници, освобождават ги от излишни лутания и от индивидуалистични забегки, способствуват най-добре и най-задълбочено да се изясняват проблемите. Тази тенденция към планираност и колективност в работката на проблемите ще продължи и напред.

На първо място стои написването на История на българската литература. Това е една задача от национално значение, като се има предвид, че Историята ще даде цялостен поглед върху вековното развитие на нашата литература, ще осмисли и съвременното ѝ състояние. С възпитателното си значение тази колективна задача е пряко свързана както с изискванията на нашия съвременен живот, така и с изискванията на съвременната ни литература.

Друга обща задача, към която са съсредоточени усилията на целия колектив в института, е Речникът на българската литература. Това също е дело от национален характер, което ще разшири познанията за нашата литература.

На трето място трябва да споменем онези проблеми, за чието разработване бяха съставени широки колективи. Най-напред трябва да отбележим проучванията, свързани с Великата октомврийска революция и развитието на българ-